

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4 soros polt. sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, november 21.

Oroszok súlyos veszteségei Przemyslnél.

BUDAPEST. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Szövetségeseink Orosz-Lengyelországban tegnap is mindenütt sikereket értek el. Döntés még nem történt. Az orosz foglyok száma növekedőben van.

Przemysl előtt az ellenségnek azt a kísérletét, hogy erősebb biztosító csapatokat hozzon közelebb a vár déli harcvonalához, nyomban visszautasítottuk. Az ellenség ez alkalommal súlyos veszteségeket szenvedett. Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Részleges harcok Szerbiában.

Budapest. (Hivatalos.) A déli hadiszintér egész arcvonalán részleges harcok folynak.

Lazareváci erődített állás ellen támadásunk előnyösen halad. Tegnap hét tisztet és hatszázhatvan főnyi legénységet elfogtunk.

Az időjárás kedvezőtlen, a magaslatokat egy méteres hó borítja, a völgyek viz alatt vannak.

Harcok Lengyelországban.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: Kelet-Poroszország határán a helyzet változatlan. A tavaktól keletre az oroszok hatálmukba kerítették egy meg nem szállott tábori erődítményt és benne álló régi és elmozdíthatatlan lövegeket.

Mlavan és Lipnon át visszahúzódó ellenség visszavonulását folytatta.

Plocktól délre támadásunk előbbre haladt.

Lodz körül és Censtochautól keletre folyó harcokban döntés még nem történt.

Változatlan a helyzet a nyugati harctéren.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugat-Flandriában és Észak-Franciaországban lényeges változás nem történt. Felázott, félig megfagyott talaj és hóviharok mozgulásainkat akadályozták.

Gombres mellett, Verduntól dél-nyugatra a franciák támadását visszavertük. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

A nemzetiségek és a hadikölcsön.

Arad, november 20.

Vidékről, a megyebeli értelmiség egy komoly emberétől kaptuk ezeket a sorokat:

Amikor a hadikölcsön jegyzésére az első hívó szó elhangzott, ez a polgárok, az itthonmaradottak elé nem ok nélkül állította példának azokat az áldozatokat, amelyeket a csatamezőn küzdő fiaink hoznak a hazáért. Büszkén, örömpeszeve hallottuk, olvastuk, hogy az áldozatkészségben, a harci-kedvben, a vitézségben egymással vetélkednek a magyar és a nemzetiségi katonák. A zászlók alatt, az ellenséggel szemben olyan fenséges volt az érzésközösség, hogy e mellett eltörpült, elenyészett az ellentét, amely békeidőjén rést üthetett közöttük. Azóta annak is megbecsülhetetlen jelét látjuk, hogy a katonák egybeolvadása az idehaza levőket is követésre ösztökélte s az a lelkes viszhang, amelyet Tisza István gróf miniszterelnök szava a román egyházfők és a román értelmiség vezetői között keltett, határozott jele a haza új, békességes, kölcsönös megbecsüléstől áthatott közéletének.

Ennek az egybeforrásnak, az egymás mellé állásnak, azt hiszem, kifejezésre kellene jutni abban a nagy, e pillanatban talán legnagyobb cél: a hadikölcsön sikerének biztosítása körül.

Azt talán fölösleges említenem, hogy a hadikölcsön ügye nem a magyar társadalomnak, hanem a magyar hazának, a magyar államnak ügye, életkérdése, azé a magyar államé, amelyhez való ragaszkodásunkat most kevésbé lehet kétségbe vonni, mint valaha. Édes mindnyájunknak, akik e haza gyermekei és lakói vagyunk, jövőjéről van szó, amely nem mulik katonáink vitézségén és amelynek nem szabad az anyagiakon mulni.

Ha joggal aposztrofáltuk az arisztokratákat, a klérust, a nagytőkéseket, a gazdákat, a kis embereket, — akkor elmondhatjuk: a hadikölcsönben ki kell vennie részét a nemzeti-ségeknak is.

Természetesen, e helyütt a románokról van szó. Bizonyos, hogy a románok egy része, a hegylakó, napszámra dolgozó, pásztorkodó nép, nincs abban a módban, hogy befektetni való pénze legyen. Vannak azonban olyan községek Arad, Csanád- és Temes megyében (akár sorra nevezhetném meg őket) a melyekben nagy számmal vannak jómódu, sőt dúsgazdagnak is nevezhető román birtokosok. Ezek a gazdák mostanában szintén jól adták el lovaikat a katonai koramisszióknak; jól értékesítették a búzát, zabot és egyéb gabonát; egyebekből is pénzt tudtak csinálni, amelyeket legnagyobb részt szintén otthon a ládájában, vagy a szalmazsákban őriznek. A városi román értelmiséget se mondhatnám egészen vagyontalannak.

Nem mondhatom, nem tudhatom, hogy eddig mennyi készséggel, mily mértékig vettek részt a hadikölcsön jegyzésében. Egy részük bizonyára figyelmeztetés nélkül tette meg kötelességét. Ez azonban mindenesetre a kisebb, sőt a legkisebb rész.

Talán nem elkésztett szó ez a figyelmeztetés. Egy vasárnap van még a hadikölcsön jegyzésének utolsó napja előtt. Vasárnap, a mikor a lelkészek, a tanítónak és a vidéki intelligencia másik tagjának módja van arra, hogy a néppel, a falu minden részével közvetlenül érintkezhessék; ideje arra, hogy elmondhassa nekik: miről van szó, milyen célt szolgál a hadikölcsön és hogy mennyivel jövedelmezőbb az az otthon őrzött pénzekenél. Több községi jegyző példája eddig is

megmutatta, hogy az illetékes egyének lelkes propagandája a falvakban mily eredményt szerezhettek a hadikölcsönre. Kövessék, mulják felül ezeket a példákat a románlakta községekben azok, a kik számára a nép lelke legkönnyebben hozzáférhető.

A nemzetiségi jegyzéseinek pedig kettős értéke van. Nemcsak a hadikölcsön összegeit növeli, de az eddigi dokumentumok mellett új bizonyossága lenne annak, hogy a harcoknál tápláló lelkesedésben, önbizalomban mennyire nincs eltérés az ország egyes rétegei között.

Sven Hedin haditudósításai.

(A legrettenetesebb háborúról. — K napig a német-fronton.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 20.

Sokat foglalkoznak az utóbbi időben Sven Hedinnek, az ismert Ázsia-kutatónak a német-francia harcokról írt nyilatkozataival. A híres tudós két hónapig volt a nyugati harctéren a németek vendége és harctéri tapasztalatairól most a stockholmi *Aftonbladet*-ben számol be.

Szeptember tizenegyedikén indult el Sven Hedin dr. Stokholmból azzal a tervvel, hogy eljut a németek nyugati harctére és ott személyesen győződik meg a háború hullámzó eseményeiről. Az utazásra saját tudományos kedvteléséből vállalkozott, anélkül, hogy valahonnan megbízást kapott, vagy kért volna harctéri tudósítások küldésére. A német főhadiszálláson és német hadvezetőségénél nagy előzékenységgel fogadták a világhírű tudóst. Külön autót bocsátottak rendelkezésére, magasrangú tisztet látták el utbaigazítással, fölvilágosítással, emellett azonban a lehető legnagyobb szabadságot biztosították számára. Így sikerült neki közvetlen-közélebről végignézni két hónapon keresztül a német front legnagyobb részén, északi Franciaországban és Belgiumban az eseményeket.

Sven Hedin természetesen oikkeiben tartózkodik azoknak a helyeknek a megnevezésétől, amelyeket fölkereshetett, mert a német hadállások titokbantartására kötelezve érzi magát. Egyébiránt, mint teljes polgári ember, a stratégia kérdéseibe nem is mélyedt bele. Anynyit azonban civilszemmel is meg lehetett állapítani, hogy a háború elsősorban a tüzek háboruja, mert a tüzéség a legfontosabb fegyver, amellyel az ellenséges fronttal szemben, valóságos várharcot folytatnak.

Sven Hedin harctéri tartózkodásának nem katonai szempontok megfigyelése volt a célja. Tisztán emberi és pszichológiai szempontok érdekelték. Meggyőződött arról, hogy nagy tévedés, mintha a modern háború humánusabbá lett volna a régebbi hadviselésnél. A most folyó, civilizált népek által folytatott háború rettenetesebb, mint valaha még háború volt. Mind a két részen olyan dühvel és vadással folyik a küzdelem, hogy azt le sem lehet írni. Olyan háború ez, amelyben élet és halál forog kockán. A németek a legnagyobbtól a legkisebbig át vannak hatva attól a tudattól, hogy a németek existenciájáról van szó a harcokban. Ez a tudat a titka a nagyszerű és oszadlatos lelkesedő szellemnek, amely átizzik az egész német hadseregen. Mesebeszéd az a híresztelés, hogy a németek a lövészárkokban hónapok óta folytatott fárasztó és lassu harctól kimerültek, elkedvet-

lenedtek. Sven Hedin dr. mindenütt csak vidám, nyugodt embereket talált, akik lelkesedéssel harcoltak. Ujjongva mennek a német katonák a frontra és ha sebesülten kórházba kerülnek, egyetlen éjszaka vágyuk az, hogy menne hamarabb egészségesebbek legyenek és visszatérhessenek a harctérre.

Látni, hallani, tapasztalni kell mindezt, hogy valaki teljesen meg tudja érteni. Ugyanilyen a lelkesedés egész Németországban. Nincsenek siránkozó panaszok a csatatéren elesett atyáért, fiúért, férjért, testvérért és mindenki szeretettel, rajongással, bálványozással gondol a harcok, a háború, egész Németország középpontjára: a császárra.

Amikor Joachim herceg, a császár fia a harctéren megsebesült, valósággal boldog nevetéssel mondta:

— Most végre Hohenzollern-vér is ömlik a hazáért!

A tudós svéd utazó megfigyelte, hogy a német seregek mennyire megbecsülik a franciákat. Ha az ellenségeikről van szó: a franciákról elismeréssel szólnak. A franciák derék, bátor emberek — mondják — mert a hazájukért és vitézül harcolnak. Francia foglyaikkal is barátságosan bánnak a németek. A belgákról is csak részvéttel, szánalommal gondolkodnak. Hanem az angolok ellen már egészen más a hangulat.

Téli hadjárat előtt.

(Katonai szakértők a téli hadviselésről. — Előkészületek a hó és fagy ellen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, november 20.

A tél befolyásáról a hadműveletekre egy magasrangú katonai szakértő a következő érdekes oikket írja:

— Nagyon elterjedt az a vélemény, hogy a téli idő, a hideg, hó, jég és viharok beállta a háborúban — ha nem is veti mindjárt végét — legalább is szünetet teremt. Ez a felfogás téves és a haditörténelem sokszor megcáfolta. Csak az 1864-iki schleswigi, az 1870—71-iki német-francia, az 1876—77-iki balkáni és az 1904—5-iki mandzsuri hadjáratra kell gondolnunk. Lehet, hogy ez a téves felfogás épen ebben az utóbbi háborúban 1904. október 18-ikától 1905. január 25-ikéig tartott téli szünetre vezethető vissza. Pedig ott nem a tél volt, amely mindkét hadviselő felet, az oroszokat és a japánokat is tartózkodó magatartásra kényszerítette, hanem az általános hadi helyzet következménye volt ez. Náluk a szünet célja időnyerés volt.

A haditörténelem tanulságaiból épen az világlik ki, hogy a téli hadjárat nem olyan nagy ritkaság. A kérdés csupán az lehet: milyen mértékben befolyásolja a tél a hadviselést?

A hadműveletek talvalavólag a csapatok állapotától és a terep állapotától függenek.

Katonánk meleg ruhája.

1. A csapatok emberékből, lovakból és hadianyagból (fegyverek, járművek) állnak. A nagy hideg mindenestre veszélyes lehet az életre és az egészségre. Egyes testrészek megfagyhatnak, sőt halálesetek is fordulhatnak elő. De ha a katona melegen van felöltözve és elegendő, különösen meleg tápláléka van és menettel, akkor sommi baja se történhetik. Az orrnak és fülnek bedörzsölése zsírral szintén jó védőszer a hideg veszedelmei ellen. Pihenőidőben, különösen pedig éjszaka, veszélyes jellegűt már a hideg. Csak arról van szó, hogyan lehetne védekezni ellene. Ez megtörtén-

hetik meleg ruházat, meleg étel és védett tartózkodási hely által. A hadvezetőség bizonyára már régóta megtette az összes szükséges intézkedéseket, hogy az operáló hadsereg tisztjeit és legénységét meleg ruházattal lássa el és mint mindig, minden egyes katonát ellátanak rövid, nagyon meleg prémbundával és gyapju alsóruhával.

A tábori konyha már a meleg évszakokban is szinte nélkülözhetetlen alkatrésze a trénnak, de különösen télen bír óriási jelentőséggel. Ha tábori konyha van, akkor a hideg nem árthat katonáinknak. Valóságos dicsőimuszokat zenghetünk a tábori konyhákról, mindig ott vannak, ahol szükség van rájuk és üstjeikben mindig fő valami jó és meleg étel. A mozgókonyhákat egész az első tűzvonalig lehet vinni. Különösen a kenyér a fontos, hus mindig van. A kenyérral majdnem egyenlő fontosságú — ezt az állítást tapasztalatból merítem — a cigaretta és szivar a tiszték és legénység részére. Amíg az embernek van dohányja, addig jó kedve van.

Házépítés a táborban.

Mint minden hadseregben, úgy nálunk is van előírás a „fűthető szükség-tartózkodási hely készítésére“. Ez utasításokat tartalmaz, hogyan lehet tábori eszközökkel fűthető lakást rögtönözni. Rajzok egészítik ki a szöveget. Ezek azt mutatják, hogyan lehet föld, lomb, deszka és hóbódékat építeni. Hiszen anyag majdnem mindig van kéznél. Egy ilyen hajlék „clou“-ja a kályha. Tulajdonképpen nem is kályha, hanem inkább nyitott tűzhely kéménnyel. A kémény sem tulajdonképpen kémény, hanem csak olyan „fűtvezető“. A tűzhelyet kövekből, téglákból, gyeptől tákolják össze, a kéményt legrosszabb esetben konzervdobozokból, amelyeknek a fedő és alsó lapját kitorik. A hó is barátja a katonának. Mint rossz hővezető, gyakorta alkalmazzák az ilyen tartózkodási helyek elkészítésénél.

Hogy fogalmat alkotassunk arról, miként tölti el a csapat az éjszakát a táborban, ehhez tudni kell azt is, milyen egy csatafront, amelyben manapság sokszor napokig, sőt hetekig vannak a katonák. Ha a csapatok érintkezésben vannak az ellenséggel, akkor fedél alatti tartózkodás (helységek, stb.) természetesen egészen, vagy részben megszűnik. Ha az ellenséggel szemközt állanak, akkor harcszerűen biztosítják magukat éjszakára a katonák, ami nem egyéb, mint a harci formációban való maradás. Az ellenséghez legközelebb van a rajvon, amely beássa magát és a csapatok erőssége szerint sokszor több kilométer kiterjedésű. Legfőbb kétszáz lépésnyire a rajvon mögött van a századartálék. Még hátrább néhány száz lépésnyire vannak a zászlóalj-, ezred- és brigádtartálékok. Hosszabb tartózkodásnál ezek is beássa magukat kivájt fedezékekbe, még akkor is, ha a terep természetes fedezékeket nyújt. Az elülső részek a hátsókkal kiemelt összekötő utakon érintkeznek, amelyek oikkakkos formában haladnak. Azok a csapatok, amelyek a szabad táborban vannak, kénytelenek szükség-tartózkodási helyeket készíteni, ha ellenséges fegyver- vagy ágyutüz alatt állanak. Nem marad más hátra, mint hogy barlanglakók módjára rendezkedjenek be. Megfelelően megnagyobbítják a lövészárkokat és beépítik magukat a föld alá. Szalmával kipárnázva és kályhával ellátva kitűnően lehet itt lakni, különösen biztonságban. Táborüzek, a háborús és betyáromantikának régi attribútumai, nincsenek többé.

Hátas és igás lovakról természetesen gondoskodni kell. Meleg takarók lesznek bőven. A

legtöbb esetben az is lehetséges, hogy az állatokat éjszakára hátrább fekvő tanyákban és helységekben helyezték el.

Hadviselés fagyban, hóban.

A hadianyagok, az ágyuk és kézfegyverek kifogástalan működését nem befolyásolja a fagy. A találás ugyan bizonyos mértékig nem olyan biztos, ami a röppálya megrövidülésével magyarázható. Az irányzék beállításánál lehet ezen segíteni. A gépfegyvereknél a „vizköpeny”-ben megfagyhatna a víz a nagy hideg esetén és ez zavart okozhatna. A „vizköpeny” az az ércdarab, amely körülveszi a fegyver csövét és amelybe vizet töltenek, hogy tulságos átmelegedés ne álljon be. Ha glycerinnel keverjük, akkor nem fagyhat be a „vizköpeny” vize.

A tréningműveket könnyebb szállíthatóságuk miatt szánokká változtatják át, azaz szántalpakkal látják el. A találékonyság arra is rájött már, hogyan lehet automobilon szánokká igazítani.

A terep. A hideg megkeményíti az utakat és megfagyasztja a folyókat, tavakat, mocsarakat. A keleti harcmezőn, ahol kiterjedt mocsaras vidékek, feneketlen utak vannak, különös jelentősége van ennek, mert megkönnyíti a csapatoknak és a tréning téli mozgását. Befagyott tavak és folyók már nem mozgást gátló akadályok, szalmával vagy deszkákkal még jobban lehet növelni a jég alkalmasságát a szállítás céljaira. De a földre is hatással van a hideg. Megkeményíti azt és így nehezebbé válik lövészárkok és más fedezékek készítése. Másrészt azonban hygienikus szempontokból kedvező hatása van a fagynak. A lövészárkok nedvessége, ami az ott tartózkodást tőrhetetlenné teszi, elmulik. A fagy a mozgási szabadságot és ezzel együtt a hadműveleteket is kedvezően befolyásolja.

A friss hóesés ellenben csökkenti a menetképességet és az előbbre jutást. De szilárd, megfagyott havon általában véve jól lehet menetelni. Minthogy a lovasság a havon csak nehezen haladhat előre, így szelével felszerelt gyalogos patrouilleok veszik át sok helyen a szerepét. Különösen hegyes vidékeken nehezíti meg a hó a menetképességet. Behavazott hegyvidékeken igen sok idő kell a támadáshoz. Lövészárkok építésénél mellvédnek lehet használni a havat. Nyolc-tíz méteres mellvéd már mególtalmaz a gyalogsági lövegektől.

Mindent egybevéve, azt lehet mondani, hogyha a hadvezetőség kellő időben megtette a szükséges előkészületeket, akkor a tél nem gyakorolhat kedvezőtlen befolyást a hadműveletekre.

Román vélemények Tisza István gróf akciójáról. A román lapok folytatják elismerő nyilatkozataikat Tisza István gróf akciójáról. A balázsfalvi Unirea szerint az utóbbi évtizedekben nem voltunk hozzászokva egy magyar miniszterelnök ennyire bátor fellépéséhez. A lap szerint most már nem létezhetik olyan ok, amely békés szándékától eltéríthetné a kormányt. A lugosi Drapelulnak a jelenlegi körülmények nem engedik meg, hogy részletkérdésekbe bocsátkozzék, mert a rendkívüli állapotok bizonyos tartózkodást parancsolnak. Nem is akar rekriminálni és a jövőt illetőleg sem ámitja magát nagyon szangvinikus várakozásokkal. De konstatálhatja, hogy nagy felvilágosítási processzus van folyamatban, amely a román kérdés felvilágosításához mindenestire sokban hozzá fog járulni.

Kettőzött erővel Calais ellen.

(Tisza István gróf a német főhadiszálláson. — Már csak védekeznek a franciák.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—Rotterdam, november 20.

Tisza István gróf két napig a német császárnál

Berlin. Tisza István gróf miniszterelnök tiszteletére, aki a német főhadiszállásra utaztában a tegnapi napot Berlinben töltötte volt, Hohenlohe Gottfried herceg osztrák-magyar nagykövet díszert adott, amelyen a miniszterelnökön és titkárán, Latinovits Endre dr.-on kívül a nagykövetség tagjai vettek részt. A diner az Esplanade-szállóban volt, minthogy a csak nemrég Berlinbe ki-nevezett nagykövételnek szállása még nincsen berendezve. (Bud. Tud.)

Bécs. A Neues Wiener Tageblatt jelentése szerint Tisza István gróf két napig lesz a német főhadiszálláson, azután koronatanács várható Bécsben. Kedden, vagy szerdán jön haza a miniszterelnök.

Calais újabb támadása.

LONDON. A Evening News jelenté: Belglumban keddtől szerdáig szünetelt a vasuti forgalom. Ebből Calais ellen kétszeres erajú támadásra következtek

Megbénult a szövetségesek ereje.

Milano. A Corriera della Sera katonai kritikusa szerint Franciaországnak és Angliának a németek ellen már csak defensiv ereje van.

A német főhadiszállásmester halála.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: A főhadiszállásról jelenti: Voigts-Rhetz vezérőrnagy főhadiszállásmester november 19-ére virradó éjjel szívizélhűdés következtében meghalt. Utódját még nem nevezték ki. (M. T. I.)

Semleges kritika a németek harcáról.

Stockholm, november 20. A „Stockholms Dagblad” katonai munkatársa igen érdekes cikket írt a harctéri helyzetről. A cikk a következő:

A múlt hét végén, nevezetesen pénteken, vihar és eső volt a belga harctéren. A szombati kommunikék mindkét táborból kiemelik, hogy a harcok a rossz időjárás miatt kevésbé hevesek voltak és hogy minden hadioperáció nehézségbe ütközött. A franciák egynéhány kisebb előrehaladást jelentenek, amelyet Yperntől északra és keletre eszközöltek. A németek viszont nagyszámú fogolyról számolnak be. A franciák azzal dicsekednek, hogy Yperntől délre visszavertek egy német gárdatámadást. Egészen rendkívüli eset, hogy ez egyszer nem jelenti be a „német hadtest teljes pusztulását, ahogy ez pedig, mint ismeretes, a tudósítók jelentésében oly gyakran fordult elő, hogy Angliában már mulatnak ezen a mindenkori frázison. A veszteségek különben a relative kevésbé heves harcokban is mindkét oldalról igen jelentékenyek voltak. Hogy azonban ezek a küzdelmek mit jelentenek a harctéri helyzet végleges eldöntésére nézve, azt ezekből a kommunikékban nem lehet megállapítani.

A szombat esti francia kommuniké már azt mutatja, hogy az entente hatalmak az utolsó időben csak védekezésre szorítottak, a németek ellenben offenzívába kezdtek, bár a franciák az állítják, hogy nem végleges eredmények. A német offenzíva északra a nieuporli hídfő felé és délre Ypern irányában történt.

A francia frontról azt jelentik a német kommunikék, hogy ott a németek eredményes offenzívát kezdtek. A legjelentékenyebb sikert Rheimától északra, Barry-au-Bac-nál érték el. A francia kommunikéből azt látjuk, hogy erősebb lett a németek offenzívája Verdunnál is, valamint előbb az argonnei erdőkben.

A keleti fronton mindinkább élénkség uralkodik. Mindinkább élénkebbek lesznek a keletporoszországi harcok, úgy Stallupönennél, mint a tartomány legdélibb részeiben, Soldaunál, Mlavával, a lengyel határvárossal szemben.

Nagyjelentőségűek a keletporoszországi harcok. Itt Hindenburg, amint az orosz vezérkari jelentések kiemelik, Thorn-ból kiindulva hatalmas offenzívába kezdett.

Török-Arméniában és az orosz Kaukázusban heves lovasharcok folynak. Ezekről mindkét küzdő fél győzelmi jelentéseket adott ki. Elvitathatatlan előnyt nyertek a törökök, amikor péntek éjszaka, közel a Fekete-tenger partjához, három mértföldnyire az orosz határon túl előretörték és a Batum felé vezető uton egynéhány kaszárnyát elfoglaltak.

Élet-halál harcok a francia balzárny ellen.

Róma: A Giornale d'Italia írja: Most érkeznek részletek azokról a rettenetes harcokról, amelyek Dixmuiden körül játszódtak le és amelyek azzal végződtek, hogy a németek ezt a várost elfoglalták. Az ütközet a történelem leghevesebb és legelkeseredettebb osztrái közé tartozik. A harc partokon, mezőkön, csatornáknál játszódtott le. Az emberek vadállatokká változtak, foglyokat egyik részről sem ejtettek, mert senki sem kért és senki sem adott kegyelmet. A gyorstűzelők rémes munkát vittek véghez, szüntelen hullottak el az áldozatok százai. A harc szörzoros értelmében a vízben történt, test-test ellen, szuronnal puakaagglyal. A szövetségeseknek sikerült ugyan előnyomulniok, azonban a németek mégis bevették Dixmuident. Egy francia szemtanu elbeszélése szerint Ypersnél a franciák óriási áldozatok árán egy ideig visszaszorították a németeket. Az ágyudörgés állandó volt, sőt a köd következtében a távoli lövések is közelebről jövőeknek hallatszóttak. A francia osztagok gyakran eltévedtek a ködben. Az emberek egymást öldösték, legurultak a lejtős uton, belebuktak a csatorna vizébe és ott folytatták a birkózást.

Berlin. Amsterdamból jelenti: A londoni Daily Chronicle tudósítója a következő táviratot küldi a legutóbbi napok küzdelmeiről:

A harc hullámai sionultak a tengerpart mellől és délnek vették irányukat. A németek a vizalábocsátás következtében eltávoztak Nieuport és Ramacapelle környékéről és most más irányban igyekeznek keresztültörni. Két napon át rettenetes erajú támadásokat intéztek a szövetséges front ellen, erejüket azonban legfőként Arras és Armentières mellett központosították. Brüggeből és Gentből a németek új sor-katonaságot szállítottak ide és vontak be a küzdelembe.

Arras környékén a szövetségeseknek két teljes hadtest támadásával kellett megküzdeniök. Mindkét helyen a németek nehéz ágyukat használtak és ezután sűrű csoportban vonultak előre. Az angolok futóárkokban sáncolták el magukat, tüzéségük pedig eredményesen tüzelt az ellenségre. Ezek azonnal a földre fektettek, hogy az ellenséges tüzelés ellen fedezetet nyerjenek. Tüzéségük egy óra hosszát rettenetesen bombázták a szövetségesek egész frontját. Ekkor a német gyalogság hirtelen talpraállott és rohamra indult a szövetségesek ellen.

A németek bámulatraméltó bátorságot tanúsítottak. Aránylag lassan és teljes nyugalommal masiroztak a puhává lett földeken át, az agyag a csizmájukra ragadt és megnehezítette lépteiket. Mindig közelebb és közelebb nyomultak, miközben a tüzéség beszüntette az

Nyolc millió hadikölcsönt jegyeztek Aradon.

(A második milliós jegyzés. — Az aláírás ötödik napjának eredménye.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 20.

A hadikölcsön kötvények kibocsátásánál és a magas kamatozás megállapításánál kétségben kívül az a szándék vezette a kormányt, — amint azt a félhivatalos közlések hangsúlyozták is — hogy az otthon őrzött, gyümölcsösítés és forgalom elől elvont pénzkészleteket a magánfelek és az állam javára hasznosítsák. Régi világból megmaradt rossz szokás, amely nemcsak az egyszerű falusi embereknél, hanem az intelligens városi polgároknál is mutatkozik, hogy a háború hírére igyekeznek pénzt, lehetőleg érepénzt félhalmozni otthon, elrejtve. Az oktanul rejtegetett pénzekből kellene különösen bőséggel áradni most, amikor a nemzet, a háza kér kölcsönt polgáraitól.

Érdeklődünk az aradi pénzügyeknél, hogy az Aradon igazán szépen és bőséggel történő jegyzésekből milyen arányban mutatkozik a teaurált, kamatozatlanul őrzött pénzkészletek beözönlése. A legtöbb helyen azt a felvilágosítást nyertük, hogy az eddig történt jegyzésekben nem épen számottevő összegekkel szerepelnek a forgalomból elvont és rendeltetésüknek: a gyümölcsösítésnek és hasznossá tételnek visszaadott pénzek. Kiseb és nagyobb betevők sietnek jegyezni, azonban a szekrények, házi Wertheimek mélyén kuporgatott aranyak, ezüstök és bankók nagyon gyéren mutatkoznak.

A kölcsön-jegyzése hétfőn, november 23-án fejeződik be. Három nap van még alkalmuk a jegyzésre azoknak, akik idáig talán gondolkodtak azon, hogy továbbra is a zsugori együgyűségével őrizték otthon, érintetlenül és haszon nélkül a pénzeiket, vagy odaadják — jó kamatra — a legbiztosabb helyre: az államnak, a hazának, amely kéri. Aradon is — nem csak az eldugott falvakban — vannak a háborúnak aggságoskodó pénzmániákusai. Vannak, akiknek kezéhez épen háborus szállításokból jelentékeny összegek folytak be, olyan összegek, amelyek rem kerültek eddig gyümölcsösítés alá. Szinte természetes lenne, hogy ezek a pénzek most elő kerüljenek és a nemzeti célra fordítva kamatozzanak. Ugy illenék, hogy Arad ne csak abban járjon elől, hogy a nemzeti kölcsönre milliókat jegyez, hanem abban is, hogy ezekben a milliókban ne tizezrek, hanem milliók képviseljék a helytelenül otthon tartogatott pénzeket.

Az Aradon ma történt jegyzésekről az alábbiakban adunk képet. A pénzügyeknél eddig összesen hét millió és nyolcszáz ezer koronát jegyeztek, miután a mai napon az *Andrényi bárói család egy milliós jegyzésének* perfektuálásával közel két milliót irtak alá. Aradon a második milliós jegyzés történt tehát ma. Neuman bárók után az *Andrényi bárói család*, Arad nagy kereskedelmi vállalkozásának tulajdonosa tette a háza oltárára a hatalmas összeget.

Miután a pénzügyeken kívül az adóhivatalnál, az Osztrák-Magyar Banknál, szövetségeseinél is történtek jegyzések, elmondhatjuk, hogy Aradon — a város, a megye törvényhatóságának és maguknak a pénzügyeknek kétségtelenül tekintélyes jegyzése nélkül — *nyolc millió koronát irtak alá hadikölcsönre.*

Az *Aradi Első Takarékpénztárnál* a mai napon is nagymérvű jegyzések történtek úgy, hogy az eddigi jegyzések meghaladják az

egymilliónyolcszáz ezer koronát. Az intézetnél nagyobb összegeket jegyeztek:

Andrényi Magda baronessz 600.000 korona, az Eleki Első Takarékpénztár a nála eddig befolyt jegyzések gyanánt 175.000 korona, Polgári Takarékpénztár Temesvár nála történt jegyzésekből 150.000 korona, Lippai izraelita nőegylet 5000 korona, Grosz József (Lippa) 50.000 korona, Deutsch Testvérek 10.000 korona, Steiner Jakab 25.000 korona, Ujaradi róm. kat. plébánia 12.000 korona, Angyalkuti róm. kat. plébánia 12.000 korona, glogováci templomalap 8000 korona, aradi ügyvédi kamara 10.000 korona, aradi Chevra Kadisa 50.000 korona, aradi fűrészgár 5000 korona, Kotzander Ignác 2500 korona, Jellinek József 2500 korona, Pick Ernő 10.000 korona, Burger Menyhért dr. (Bőszörmény) 30.000 korona, Moskovitz Testvérek 2500 korona, németvári róm. kat. egyház 20.000 korona.

Az Aradmegyei Takarékpénztár kimutatása szerint a hadikölcsönre történt befizetések elérték a kétmillióhátszáz ezer koronát.

Nagyobb összeget jegyeztek ma: Andrényi Károly és fiai 400.000 korona, Battonya község 50.000 korona, aradi izraelita jótékony nőegylet 15.000 korona. Rándkivül érdekes esetet mondott el tegnap a bankban Jung Péter az ottlakai jegyző. Beállított hozzá egy falujabeli román parasztagazda és érdeklődött a hadikölcsön iránt. Mikor megértette miről van szó, letett a jegyző asztalára ötezer koronát.

— Ennyi pénzem van, eladtam a buzámát. Itt van, papírt jegyezek érte, de a kamatokra nem reflektálok. Ha a háza kölcsönt kér tőlem, én szívesen adok, de azért kamat nem jár nekem.

A derék román polgárt Drágán Mihálynak hívják.

Ma megjelent az Aradmegyei Takarékpénztárnál Szabó Borbála dajka, aki egy aradi uri családnál szolgál. Nyolcszáz korona megtakarított pénzből 500 koronáért jegyzett hadikölcsön járadékot.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takaréknál ma 217.100 korona összegű jegyzés történt. Az intézetnél *1,350.000 koronát jegyeztek eddig*, azonban az aláíró felek nem kívánják nyilvánosságra hozni nevüket.

Az Aradi Polgári Takarékpénztárnál ma 150.000, összesen hatszázötvenezer koronát jegyeztek. A mai jegyzések között Bécsből érkezett is van. Különösen nagy számmal szerepelnek a jegyzésekben az aradmegyei községek előjáróságai.

Az aradi Ipar és Népbanknál történt jegyzések ma elérték a 320.000 koronát. Az intézetnél történt jegyzések a következők:

Ditrichstein Bernát 300 korona, Simay örökösök 1000 korona, özv. Simay Istvánné 500 korona, Erdélyi Pál 1000 korona, Tázló Vera 300 korona, Mautner R. 3000 korona, Weisz Samu 500 korona, Kohn Karolina és Laura 400 korona, Rozsnyay Testvérek 400 korona, Budits Mátyás 1000 korona, Budits Adám 1000 korona, Aradi Kossuth Asztaltársaság 1700 korona, Hunyady Testvérek, Hunyady József dr. tanár gyermekei 19.000 korona, Stengl Andor 1400 korona, Bánfi Miklós (Beregszász) 4000 korona, Lehrmann Viktor 300 korona, Kohn Malvin 2000 korona, Hirsch Jenő 500 korona, ifj. Szöllősy Jenő 200 korona, Szöllősy Károly 100 korona, Keil Mihály 1000 korona, özv. Varga Józsefné 5000 korona, özv. Roth Károlyné 100 korona, Perényi An-

tal 600 korona, Pick Fülöp 100 korona, dr. Alcyné Réthfalvy Etelka 8400 korona, Koschek Antalné 2000 korona, Aradi Hivatalszolgák Asztaltársasága 700 korona, Rothmüller Rózsi 700 korona, Poltz József 400 korona, özv. Jonisch Lipótné 4000 korona, özv. Hofbauer Lajosné 400 korona, Hofbauer Mici 100 korona, Hofbauer Nusi 100 korona, Hofbauer Józsi 100 korona, Dobiaschi József 6000 korona, Gonda Ernő 1000 korona, Salgó Pál 5000 korona, Alois Bohn 5000 korona, özv. Heim Mihályné 5000 korona, özv. Brog Jánosné 200 korona, Debreczeni Gábor 1000 korona, Valenta Mariška 100 korona, dr. Fleischer Sámuel 2500 korona, Riess Vilmos 1000 korona, Kintzig Géza 2000 korona, Wagner Agoston 500 korona, Vázsonyi Lajos 5000 korona, Drechsler Henrik dr. 600 korona, Kuszálik Ferenc 700 korona, Apponyi Gyula 200 korona, özv. Köhler Vilmosné 3000 korona, Lejtényi Sándor 1000 korona, Aradi Tanító Testület Segélyalapja 600 korona, az Aradi és Aradvideki Unitárius Leányegyház község 1000 korona, Csete István 200 korona, Sándor Aladárné 400 korona, Poják Lajos 6000 korona, Kümmerlin Jánosné 500 korona, Kohányi Róbert 3000 korona, Rieger Imre 200 korona, Netterné Barna Antónia 10.000 korona, Balogh Dezső 10.000 korona, Szántó Péter 200 korona, dr. Széll Lajosné 400 korona, Szerényi Géza 3000 korona, Lautner Mátyás 1000 korona, Aradi Polgári Jótékony Nőegylet 3000 korona, Reinheimer Sándor 1000 korona, Nagy Imre 400 korona, Taub Aranka 1000 korona, Hartmann Sándor 500 korona, özv. Stern Jánosné 700 korona, Stern Zsigmond 500 korona, özv. Preisich Henrikné 2800 korona, Valenta Vilma 1000 korona, Valenta Róza 2000 korona, özv. Dörre Gusztávné 500 korona, Katona Imre 10.000 korona, Schlésinger Mariska 2000 korona, Zahn Mária 200 korona, Opitz Károly 800 korona, Hegedüs János 300 korona, Földes Lipót 100 korona, Géhl Károly 2000 korona, Krammer Betty 1000 korona, Krammer Lujza 1000 korona, ifj. Szendrey Mihály 1400 korona, Dr. Szalay Károly 400 korona, Bohn Károly 500 korona, br. Bohus Lajos 10.000 korona, Dr. Gaál Jenő 2000 korona, Varjassy Dezső 3000 korona, Békés Csaba város 50.000 korona, dr. Pándy Istvánné 6000 korona, Pribojcsky György 1000 korona, Giessing Rezsőné 2000 korona, Kaczko Pál 2500 korona, Nemeskey Andor 5000 korona, Grünwald Helén 1000 korona, Belanka Györgyné 1000 korona, Herbstein C. 2000 korona, Lippner Károly tábornok 3400 korona, Koproneczay Dezső 500 korona, Koproneczay Kálmán 500 korona, Barna Lajos 250 korona, Finger Rózei 400 korona, Lerner Jakab 1000 korona, Varjassy Árpád 1000 korona, Aradi Első Betegsegélyző-egylet 3000 korona, Kukula György 500 korona, Grabner Károly 1000 korona, Grabner Emil 1700 korona, Waszits György 1000 korona, Aradi Minorita rendház 10.000 korona, Aradi Mária kongr. 200 korona, Koniesek Sándor 1000 korona, Koniesek Margit 1000 korona, Folkman Hermin 6000 korona, Czeiler és Glück 2000 korona, Janesovits Ferenc 400 korona, Eliás Jakab 1400 korona, Iskolanők egy. 400 korona, Kebelly Ignác 2000 korona, Kölcsey egyesület 8000 korona, Rácz Sándorné 300 korona, Glésinger Győző 2000 korona, Barbini Sándor tábornok 3000 korona, Tullits Lotti 1000 korona, Karácsonyi Juci 1000 korona, Aradi Széchenyi gőzmalom 25.000 korona, Herbstein Cecília 2000 korona, Aradi ág. ev. egy. 3100 korona, Arad város rendőrségi nyugdíjpótló intézete 1000 korona, Szalay Vilmos 600 korona.

Nagyobb jegyzések történtek ma a Victoria takarékszája és hitelintézetnél, ahol különösen vidéki román polgárok kisebb jegyzéseiből 131.700 korona összegű aláírás történt, úgy, hogy a jegyzések összege ma elérte a 290.000 koronát.

Az Aradi Kereskedelmi Banknál a mai jegyzéssel együtt 160.500 korona hadikölcsönkötvényt irtak alá. A Közgazdasági Banknál a mai 22.500 kor. jegyzéssel az aláírások összege elérte a 153.700 koronát. Az Aradi Általános Takarékpénztárnál ma 12.000 koronát jegyeztek és ezzel összesen 84.000 korona a

Hadseregünk Németország védelméért.

(Hindenburg sztratégiaja. — Az újabb győzelmek jelentősége.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 21.

Morshé őrnagy, a Berliner Tagblatt katonai szakértője a következőket írja:

Aggódo lelkek bizonyára megkönnyebbülten lélekeznek fel, amikor a wloklawei győzelmekről hallottak.

Hivatalosan is jelezték már, hogy ember számítás szerint nem kell attól tartani, hogy jelentékeny ellenséges erők vonulnának be Sziléziába, vagy Pozenbe. Ezt hivatalosan el lehetett mondani, mert ez a kijelentés a sztratégiai helyzet ismeretén nyugodott és a kölcsönös erőviszonyok mérlegeléséből eredt. Bővebb indokolással nem lehetett szolgálni, mert bármit mondtak volna is illetékes helyről, az csak újmutatás lett volna az orosz ellenségnek. Nekünk is meg kell elégednünk az új operációk elején máris elért eredményekkel és bővebbet ne kívánjunk.

— Ellenben elérkezett az ideje annak, hogy az orosz haditervek általános kudarcáról beszéljünk és hogy a szövetségesek sztratégiaja egységes cselekvéseket szült, valamint, hogy eredményekkel is járt, míg az orosz hadvezetésnek nincsenek valami fényes kilátásai a sikerre.

— A háboru első szakában az volt a cél, hogy a sok milliós orosz hadsereget megakadályozzuk abban, hogy nagy erővel törjék át a német határt. Nem volt szabad, hogy az oroszok előtt érjenek, mert a mi főharszinterünk nyugaton volt és onnan nagyarányu erőket elvonni lehetetlen volt. Az oroszok első kísérlete, hogy ezt az áttörést kierőszakolják, nem sikerült. Hindenburg megverte a Narw és Njemen hadseregeket és a grodnói tartaléksereget. Mi átvittük offenzívánkat Oroszországba, a Bobr vonalra. Ez a sztratégia azonban csak azért sikerülhetett, mert az osztrák-magyar monarchia magára vállalta, hogy az orosz főerőket magára zudítja és leköti, úgy, hogy Németország ellen irányuló előtörésre már nem állottak rendelkezésre. Gyakran hangsúlyoztam, hogy szövetségesünknek hálaival tartozunk ezért. Még ma sem tudjuk, hogy a talán már májusban készülődő Oroszország mekkora erővel zudult rá az osztrák-magyar hadseregre, amely vitétül ellentállt és minden alkalmat felhasználta az offenzívára.

— Mikor a mázuri munka befejeződött, az osztrák-magyar monarchia ismét szembe szállt az orosz előnyomulással. Przemysl helyt állott mindaddig, míg mai Lengyelországon keresztül a Visztula vonalig nyomulhatunk elő. Az orosz hadvezetés második terve, hogy Tannenberget és Gumbinnenert a monarchia letiprásával vegyen elégtételt és presztizsét emelje, kudarcot vallott. Az oroszok kénytelenek voltak a Visztula mögött — védeve a varsói—ivangorodi vonal által — milliós seregeiket rendbe hozni. A monarchia azonnal esatlakozott a mi offenzívánkhoz. Seregeinek balszárnya a Lysa-Gorán át előretört, míg a német keleti hadsereg arra készült, hogy a Visztula vonalat áttörje.

— Ekkor lépett előtérbe az orosz tulerő. A háboru a tulerő a győzelemhez szükséges tényezők között csak egyet számít. „Azonban a tulerőnek vannak fokozatai, lehet kétszeres, három és négyszeres, és ha így növekszik, akkor mindenki beláthatja, hogy minden mást felülmul.” Így ír Clausewitz tábornok, aki tudta, hogy a szám nem mindennek a gyógy-

szere, de viszont súlyyal esik a serpenyőbe. A számnak ez az ereje beszélt Ivangorodnál, de Hindenburg sztratégiaja sokkal óvatosabb volt, semhogy kiszolgáltatta volna magát ennek a hatalmi tényezőnek. Szibériai és turkesztáni csapatok érkeztek az orosz hadsereghez. Áthajtották őket a Visztulán és a szövetségesek részéről megkezdődött a sztratégiai visszavonulás. Nem tudom, hogy a háboruak emez idején mi érintette volna még kellemetlenebbül az oroszokat. Az első hatása az volt, hogy a vanyunak mondották a szót és „lemondottak” az üldözésről. A további következmények lépésről-lépésre mutatkoznak, azon a kétszáz kilométeres utvonalon, amelyet a német határ felé megtettek. Nem látták hasznát a Visztula menti váraknak. Az orosz jobbszárny kénytelen volt a Visztula mentén nyugatnak tartani. Ha délen marad, akkor nincs módja, hogy átkaroljon, ha az északi Visztula partja tart, akkor a levegőben lóg és igen sok részre kell szakadnia, mert Thorn vára, amely igen erős hely, a két sereget elválasztó Visztulát nagyszerűen kihasználhatta volna erős védőserege révén. Ma még nem tudjuk, hogy mire határozta el magát az orosz hadvezetés. Minden kilométerrel, amelyet nyugat felé tettek, csökkent az oroszok erőtelisége. A varsói—ivangorodi hosszú Visztula vonal lévén az operációs bázisuk, a német határnak irányuló előnyomulásban, olyan hosszú vonalat jelent, hogy annak biztosítására még az ő seregük is aligha lesz elégséges. Idéig a Visztula mögött lebonyolított csapat eltolásokhoz vasutakat használtak és ugyancsak vasúton szállították Galiciába is seregeiket. Most már ez sem áll rendelkezésükre. Ellenben a szövetséges seregek rendkívül gazdag vasutvonalak felett rendelkeznek.

A szövetséges seregek visszavonulása és új csoportosulása azok helyzetét az orosz tulerővel szemben sokkal kedvezőbbé tették. Az oroszok példájára hivatkozhatnám, amelyet 1812-ben nyújtottak, de véleményem szerint, még a sztratégia visszavonulás is csak kitérés és az útés mégis csak többet ér, mint a parád. A monarchia a defenzíva emez idején hűséges segítő társunk volt. A San mellett elért sikerek és a Medyka—Stary-Sambor vonal mentén kivívott diadalok után nehéz szívvél mondhatottuk a visszafoglalt területekről. De az összhelyzet egységes cselekvést parancsolt: az osztrák-magyar szárnynak vissza kellett hajolnia és Krakóra kellett támaszkodnia, Przemysl lett a hídfője a közép vonalnak, hogy ez által a szövetséges új támadása könnyebbé váljék. Az északi harctéren történtek az orosz támadó erő gyengülését okozták és a döntést, amelyet Oroszországnak nyugati szövetségesei kívánságára minden áron forszírozni kell, elodázták.

— Hindenburg wloklawei győzelme vezette be az új offenzíva időszakát. Az orosz lovasságot vertük meg előbb a Vartha folyó mellett Kolonál, majd Kalischnál. Ez volt az előjáték, amelyet nyomon követett a Wloklawecnél aratott győzelem. Az orosz sereget déli irányban vetettük vissza, tehát el kellett hagynia felvonulási útját, amely Varsóból indult ki. Hindenburg sztratégiaja olyan eredményt ért el, amely további győzelmek csiráját hordozza magában. Ez már ennek a hadvezetésnek ilyen szokása. Mint ahogyan győzelemről-győzelemre mindig nagyobb és nagyobb

volt a hadizsákmánya és a foglyok száma, úgy követi egyik taktikai siker a másikat.

— Nem szabad azt hisztünk, hogy ez a győzelem megállítja vagy visszavonulásra kényszeríti az orosz íserőt. Sok milliós hadseregről van szó. Az bizonyos, hogy az orosz hadvezetésnek utolsó operációs tervét kellemetlenül semmisítette meg és mozdulatait megbénította. Wloklawecnél egyelőre csak taktikai offenzíváról volt szó. Ha sztratégiai lesz belőle, akkor ismét szövetségünk galiciai hosszú védelmi vonalának megrendíthetetlen ellenálló erején épül fel. Az északi harctéren a harcok új periódusa jól kezdődik.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A színház hírei. Vasárnapi előadások. Holnap, vasárnap délután a Kis gróf nagy operett kerül színre, éimzerében Dióssy Nusival. Este a nagy sikert aratott Iker a táborban új operett kerül a színpadra — Új kabaret a színházban. Jövő hét két estéjén teljesen új műserral két nagy kabaret-estét rendez a társulat. A hangversenyen kívül színre kerülnek ez estéken: Szibéria; Hazáért, királyért, Elszállásolás, egy felvonásos daljátékok és Nincs még veszve Lengyelország egy felvonásos színmű.

* Az arany skarabetsz. (Nagy dssungel-dráma az Apollóban.) Felcsigázott kíváncsisággal s nagy érdeklődéssel várta a publikum az Apolló színház mai premierjét. A nésötör zsu-folásig megtelt és feszült figyelem kísért az arany skarabetsz bemutatását. Az egyötthuzmillió már magában véve érdekes előtűnk, európai emberek előtt s fokozza ezt az érdekes-séget a dráma zseniálisan megkomponált eseménye. Az arany skarabetsz nevet egy rablóbanda viseli, amely rettegésben tartja egész Indiát. A dssungel herceg fiát is elfogják, hogy aztán az apjától nagyobb összegeket szoroljanak ki. A fiatal herceg kiszabadítása körül rendkívül izgalmas események történnek. Idegeink megfeszülnek, mikor látjuk, hogy a vasutinpárra kötött George felett előhuan a robogó vonat. Életben maradt-e, vagy herosz-tülmentek rajta a kerekek? Kicsi pillanatok ezek. A megkönnyebbülés sóhaja száll el az emberek ajkáról: George élve szabadul meg vesszedelmes helyzetéből s hazakerül, a rablóbanda tagjai pedig elnyelik méltó sorsukat. A gyönyörű dssungel drámaán kívül érdekes felvételeket mutat be az Apolló az oroszok támararosi kiveréséről. Szombatra utoljára kerül felítésre ez a nagyszerű műsor.

* A hajó. (Gabriele d'Annunzio világhírű regénye az Urániában.) Egy minden ízében kiváló, megindító történelmi tragédiát mutatott be tegnap a színház. A régi Velencei belviszályaiból kikapott egy jelenetet tár előtt a nagyszerű kép. — Legújabb szerb harctéri felvételek. Hadi híradó VII. sorozata az Urániában. A színház, nyomon követve szorbial diadós seregünk útját, immár a szerb földről mutat be felvételeket. A mai sorozat megsziro kimegaslik az eddigiek fölött érdekesség tekintetében és a tegnapi bemutatón nagy sikert aratott. Legérdekesebb felvételek: Csapatunk átvonulása szerb földre azon a hídon, melyet utászaink golyózapor közepe tette vertek, a trés csapatok átvonulása, pihenő egy négy-napos csata után, katonai élet Zwornikban, csendélet a harctérről.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 257
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	
mellék állomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Wilson békéről tárgyal Oroszországgal.

(Az orosz szárnyak kritikus helyzete. — Szerbia serege lezüllött. — Földrajz-tanítás a szabácsi főgimnáziumban.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest—Kopenhága, november 20.

Amerika elnökének békeakciója.

Christiania: Wilson elnök megbízta Pétervárott érdeklődött békeközvetítés lehetőségéről. Eredménytök.

Brüsszel. A belga kormányhoz közelálló körökben megerősítik azt a hírt, hogy Vilma hollandi királyné, a svájci szövetségi elnök és Wilson amerikai köztársasági elnök közt bizalmas eszmecsere folyik arról, vajon a Wilson által kezdeményezett békeközvetítési előmunkálatok megindítása reményteljes lesz-e?

Amerika és Oroszország.

Pétervár. A Novoje Vremja jelentése szerint Merry pétervári nagykövét az Egyesült Államok kormánya nevében azon fáradozik, hogy Oroszország és az Egyesült Államok közt a viszonyt barátságosabbá tegye és az eddigi ellentéteket kiküszöbölje.

Ehhez a hírhez meg kell jegyeznünk, hogy — német lapok jelentése szerint — ezzel ellentétben az orosz külügyi kormány igyekszik mindenáron barátságosabb viszonyba jutni az Egyesült Államokkal, fáradozása azonban egyelőre meddő maradt.

Sikertelen orosz betörési kísérletek.

Budapest: A haditudósítók jelentése szerint az oroszok kárpáti betörési kísérletei mind sikertelenek. Az ellenkező hírek valótlanak. Bukovina a mienk. Aggodalomra semmi ok nincs. A Kárpátokban magas hó van.

Orosz kegyetlenkedések.

Budapest. A sajtóhadiszállásról Galiciából további orosz kegyetlenkedéseket jelentenek. Kalist kifosztották, a zsidókat hosszú napon korbáccsal erődítési munkálatokra kényszerítették. Három kozák szótnya az egész környéket kirabolta.

Veszedelemben az orosz balszárny.

RÓMA. A Corriere della Sera katonai munkatársa szerint a németek győzelme feltartóztatja és északkeletre hikanyarítja az oroszok jobbszárnyát, amivel balszárnyuk az átkarolás veszedelembe kerül.

Orosz főhadiszállás jelentése.

Petrograd. (Rómán át). Az orosz főhadiszállás jelentései november 16-án:

Keletporoszországban a stallupōnani fronton Angersburg és Johannesburg között csapataink állandóan küzdelemben vannak. Az operációk folytatódnak a soldai és neudenburgi kerületben is, ahol az ellenség rendkívül hevesen támadott. A Visztula balpartján heves csata kezdődött a Plock-Warta folyó frontján a Canatoshau kerületben és ettől a várostól délre az ellenség megkísérelte az előnyomulást.

A Visztula és a Wartha között elővédeink a támadó németekkel vívott harcok közben visszavonultak a Bzura folyó irányában. Az ellenségnek sikerült Lensca és Orlow vidékén megvetni a lábát, ahonnan most előcsapatait Piautnik felé tolja.

Orosz vélemény a szerb sereg soráról.

SZÓFIA: A félhivatalos Kambanában egy orosz orvos azt mondja, hogy a szerb hadsereg a szétzúllás állapotában van és sorsamegvanpecsételve.

Bulgária nem támogatja Szerbiát.

SZÓFIA. Marinkovics szerb kultuszminiszter szófiái missziója sikertelen maradt. A kultuszminiszter hazatért Nisbe.

Gyengül a szerb ellenállás.

BUDAPEST. A sajtóhadiszállásról jelentik: Esik a hó és dermesztően hideg van a Száva partján. Csapataink hangulata kitünő. Oly lelkesedéssel harcolnak a nagy hidegben is, hogy vezetőiket bámulatra ragadják. A szerb ellenállás gyengül. A szerbeknek ugy látszik togytán a municiója s annak következtében, hogy a valjevői vasúti vonalat mi uraljuk, nem tudnak újabb lőszerrel gondoskodni.

Földrajzóra — Szabácsi an

A déli harctérről hazatért munkatársunk, az alábbi nagyon jellemző esetet mondotta el:

— Szabácsi tartózkodásom alatt meglátogattam az ottani gimnáziumot. Az egy emeletes épületben, amely a legutóbbi napokban kötőzhelyül szolgált, igen nagy pusztításokat okozott a gránát és a srapelleső. Az épület tetete lelóg, falak dütedeznek, a szobák összeomolva, szétzúzva, a tolyosok tele véres vatta darabokkal, ruhafoszlyonyokkal. Sorra járom a kis tantermeteket, a pusztítás nyomait mindenütt megtalálom, még a természetrajzi szertárban is, amelynek spirituszos üvegei felborultak, üvegszekrényei összetörték. Az egyik tanteremben végre találok valamit, ami ép Európa nagy tál térképe és a színes térképre piros tintával berajzolva Nagy-Szerbia hatarai. A szerénység, úgy látszik, nem jellemvonásuk. A térképen Bosznia-Hercegovina, Horvátország, Szlavonia, Dalmácia, minden a szerbeké, de ez nem elég. Magyarország délvidéke, egészen Szegedig szintén Nagy-Szerbiához tartozik, amely különben Bulgária és Románia érintésével egészen a Fekete tengerig terjed. Így tanították a szabácsi gimnáziumban a földrajzot! A térképet, érdekes dokumentumát a nagy-szerb álmodozásnak, magamhoz vettem.

B. L.

Szerb vezérkari jelentés a visszavonulásról.

Nis. (Rómán át). A szerb vezérkar jelenti november 16-áról: Hadseregünk mozgulatai és azok az események, melyek a front egynéhány pontján az utóbbi három nap alatt történtek, stratégiai okokból nem közölhetők. Seregeink állapota a legkielégítőbb. A megtörtént esemé-

nyekben csak seregeink terv szerint végzett mozgulatait kell tekinteni.

Bécs: Szófiából jelentik a Südslavische Korrespondenznek: A Nisben működő szerb sajtóiroda hivatalos híradásai azt mondják, hogy a szerb hadseregnek az osztrák-magyar csapatok elől több helyen vissza kellett vonulnia, hogy új állásokat foglaljon el. A bolgár lapok kijelentik, hogy a szerb vereség méreteit most már könnyen meg lehet állapítani ha a hivatalos szerb jelentések is bevallják a hadsereg visszavonulását. Azt sem szabad elfelejteni — írják továbbá — hogy az osztrák-magyar katonai akció Szerbiának Montenegróval való katonai kooperációját lehetetlenné tette. Szerbia elszigetelten harcol és egyedül szenvedni óriási vereségét.

Nis. (Szófián át.) A szerb sajtóiroda jelentései november 16-án: Tekintettel a nagy túlsúlyra, melylyel a velünk szemben álló ellenség területünkön van, hadseregünk fokozatosan visszavonul, hogy fel tudhassa venni a csatát olyan feltételek mellett, amelyek ránk nézve kedvezőbbek. Csakis ezért történt, hogy feladtuk Jeokát és Pocielijovót.

Senki sem segíti Szerbiát.

Berlin. A milánói Perseveranza, mint Rómából táviratozzák — tegnapi számában azt írja, hogy Szerbia az utóbbi vereségek következtében kénytelen lesz külön békét kötni, mert sem Agia, sem Franciaország nem segítheti.

Táhetetlen a montenegrói hadsereg.

Bécs. Raguzából jelentik a Südslavische Korrespondenznek: Jól értesült helyről szerzett információink szerint Montenegró katonái ereje a Boszniába betört két montenegrói brigád csufoc visszavetése óta tökéletesen megbénult, mert a montenegrói haderő, amelyet megfelelően megerősített határvédő csapataink teljesen körülvártak, tétlenségre van kárhoztatva. A montenegróiak ugyan az utolsó időben megkísérelték, hogy Dalmáciába törjenek és különösen Trebinjétől dél felé, Grab irányában próbálták támaszkodni, de itt, valamint a többi kisebb összecsapások alkalmából is visszavetették őket. A montenegróiak az összes csatározásokban komoly veszteségeket szenvedtek.

A Bocchában az utolsó hetekben a montenegróiak tovább folytatták Cattaro bombázását és minden alkalommal rengeteg municiót pazaroltak el, mert hiszen a bombázások gyakran huszonnégy óra hosszat tartottak egyfolytában. A montenegrói csapatok mindamellett egész jelentéktelen károkat okoztak Cattaro városában, míg a mi nehéz hajógyeink az ellenségnek Cattaro körül elhelyezett tüzérségi pozícióit teljesen tönkretették, mert hiszen a Lovcen hegyre elhelyezett tüzérségi állásokat gyakran egyetlen jól irányzott lövéssel széjjel ugasztották. Különösen hatásos volt az a meglepő éjszakai támadás, amelyet Cattaro védőserege intézett az előretolt montenegrói állások ellen, amikor ugyanis hadihajóink, a melyek fel nem gyújtott lámpákkal érkeztek meg a kikötőkbe, hegyi csapataink vakmerő támadását hatásosan támogatták. Tüzérségünk a montenegróiakat ismételtelen kényszerítette arra, hogy ágyeink felállításában újabb és újabb változtatásokat eszközöljenek. Mind ezen kívül pedig repülőink nyugtalanítják a Lovcenen működő ellenséges pozíciókat. Legutóbb Cetinje fölött is megjelentek repülőgépeink, amelyekről bombákat dobtak le a pilóták. Az egyik bomba állítólag a királyi palota közelében robbant széjjel. Azt mondják, hogy Miklós király és családja, akik Cetinjében ma

nem érezték magukat biztonságban, elhagyták a várost és Niksiebe hurokolodtak. A monte-negrói hegységben téli viharok váltakoznak erős hófúvásokkal.

Görögország semleges marad.

Köln, november 20. A Kölnische Zeitung részletes tudósítást közöl Szalonikiból arról az ünnepségről, amelyet november 8-án tartottak ott a város Görögországhoz való csatolásának évfordulóján. A görög király, aki jelen volt az ünnepen, kijelentette, hogy Görögország semleges marad annál is inkább, mert Passarov athéni bolgár követ tudatta, hogy Bulgária nincs szövetségben Törökországgal. A követnek ez a nyilatkozata igen megnyugtatóan hatott, úgy, hogy Venizelosznak, a király akaratához képest, sikerülni fog Görögország semlegességét továbbra is megőrizni.

Konstantinápoly, november 20. Beavatott helyről úgy tudják, hogy az athéni kabinet a világháborúba bevonását, Görögország szerencsétlenségének tekintené. (Táviróda.)

Görög kémek Bulgáriában.

Szófia. Dedsagacsból ideérkezett jelentés szerint, tegnap az ottani pályaudvaron öt öregasszonyt fogtak el, akik Görögországba akartak utazni. A gyanús foglyokat bevitték a kikötőkapitányságra, ahol megmotozásukkor kiderült, hogy mind az öt férfi és görög tisztek, akiknél számos levelet és fényképet találtak. A görög kémeket letartóztatták. Az eset híre nagy feltűnést keltett Szófiában.

H I R E K.
LEGÚJABB.

Magyar Távirati Iroda cenzurált jelentése.

London: Az alsóházban Churchill közli a tengerészet eddigi veszteségét: 222 tiszt halott, 37 sebesült, 5 eltűnt. A légénységből 3455 halott, 428 sebesült, a tengerész brigád 1000, valamint a Good Hope 875 emberéről még nincs hiteles értesülés. Hozzá intézett kérdésre Ternant államtitkár kijelenti, hogy Anglián keresztül Oroszország a keleti harcra nem küld csapatokat. E kijelentés derűtséget keltett.

ROTTERDAM: A Rotterdamer Courant jelenti, hogy Angliában sportversenyek születésükben toborzó beszédet tartanak. A jelentkezőket zenekarral kísérik a toborzóhelyre.

Berlin. A belga hivatalos lap közli: Tizenhét éveseknek katonai szolgálatra való besorozását és behívását a francia kormány is előkészítette.

Rotterdam. Skótságban toborzás sikertelen. Negyvenezer lakósu városban négyen, más városban hatan jelentkeztek. Zsoldot keveslik.

Kairo. Híre jár, hogy Egyiptomból szultánatust akarnak csinálni, angol fővédnökség alatt. Koronát Hussein Dsiamil pasának ajánlották fel, aki már tárgyal az angolokkal.

Zürich. Anglia Spanyolországban is toboroz tiszteket fényes ígérettel.

Koppenhága. Angol haditudósítók jelentik, hogy németek offenzívájukat vitézül folytatják, de nagy veszteségek mellett. Nieupertot bombázás teljesen tönkre tette, Ypern felől állandó ágyuszó hallatszik. Dixmuidentől délkeletre fekvő vidék víz alatt áll.

Berlin. Vossische Zeitung jelenti Rómából: Szerb hadsereg, mely mintegy százezer főnyi,

az osztrák-magyar sereg háromszázezer emberével szemben, amely a legjobb állapotban van, további ellentállásra képtelen. Orosz seregek főparancsnoka, a sör és bor fogyasztását a hadseregben tiltotta.

London. Singaporeból jelentik: Az Emden életben maradtjai, százötvenen hadifoglyok.

— A franciák jól bánnak a német sebesültekkel. A „Stockholms Dagblad” tudósítója jelenti Párisból: Mikor uton voltam a front felé, megláttam a párisi hadikórházak egy részét. Mindezek kitűnően vannak felszerelve és megnyerték egy norvég orvos bámulatát, aki velünk volt. Azt konstatáltuk, hogy sebesült németek itt ugyanolyan gondoskodó és kitűnő ápolásban részesülnek, mint ahogy a sebesült franciákkal is megtörténik Németország kórházaiban. A német sebesültek igen meg voltak elégedve. Az egyik kijelentette, sohasem hitte volna, hogy ellenséges országban így jó bánásmódban fog részesülni. Egy másik is megjegyezte, hogy hamar megnyugodott, mert a franciák igen kedvesek voltak hozzá. Mind-ebből az látszik, hogy a németek és franciák kölcsönösen jól bánnak ellenséges sebesülteikkel.

— A hó. Puhán, féhéren ma hullott a hó. Fehér pihék repültek, szálltak a levegőben, aztán megpihentek a házak tetején, az utcák kövén, erdők lombtalan fakoronáin, a barna anyaföldön, mindenütt, mindenütt. És téli hangulat szállt a mi szívünkre, a miénkbe, akik feltűnjük a nadrágunkat és esernyőt tartunk a fejünk fölé, hogy be ne sározzon, ruhánkat ne érje az egeből féhéren, tisztán aláhulló hó. Messzire innen, ahol más emberek más életet élnek, talán már régóta féhéren csillognak a mezők, bársonyos hótakaró puha szőnyegként borul a magas hegyek ormára. És ott mégis esernyő nélkül járnak az emberek, még akkor is, ha fagyos fergeteg szemükbe paskolja a havat. Nekünk a hó néha kellemes gyönyörűség, néha bosszankodás. Nekik halálos ellenség, vagy hatalmas jóbarát. A szálló pelyhek szárnyain most odarepül a gondolátunk hozzájuk, a mi édes, vitéz fiainkhoz és amíg csillogó szemünk bámulja a fehér panorámát, úgy szeretnők, ha minket bántana, bosszantana mindég, csak őket segítse, őket védje, óvja, oltalmazza a hó, csak nekik legyen jó barátjuk.

— A ségai tanítótestület, mint minden évben, az idén is ingyenkonyhát létesít, amelyet december hó elején nyit meg. Az ingyenkonyhában hatvan-nyolevan növendék jut naponta meleg ételhez, olyan szülők gyermekei, akiknek a sors nem juttatott annyit, hogy a zord tél beálltával gyermekeiknek meleg ételt juttassanak. Az ingyenkonyhát (Napközi Gyermekotthon) a nagyközönség humánus érzéseire alapítottuk, mert más tőke nem áll a rendelkezésünkre. Azért tisztelettel keressük meg Aradváros közönségét, kegyeskedjék a nemes emberbaráti éel oltárán áldozatot hozni a szives adományával lehetővé tenni a konyha megnyitását és működését. Önmagukkal tehetetlen, éhező gyermekeknek kérünk, hisszük, hogy szavunk nem hangzik el visszhangtalanul. A legesekélyebb pénz, vagy természetbeni adományt is köszönettel és örömmel fogad a Sęga külvárosi községi iskola.

— Kivégzett német postaigazgató. Madrid-ból jelentik: Casablancából ideérkezett híre szerint a városban két nap óta a franciák valóságos üldözik a német alattvalókat. Fritz Seifertet, az ottani német posta igazgatóját, kémkedés gyanúja alatt, minden alapos ok nélkül kivégezték. Az idegen légió francia katonái a német származású legionáriusokat valóságos sorra öldösik.

— Halálozás. Gallov Rozsó máj. ellenőr 40 éves korában elhunyt. Szombat délután 4 órakor temetik a kórházból.

— Tilos a fizetés Oroszországba. Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti, hogy a szövetségtanács Oroszországra vonatkozólag fizetési tilalmat hozott ki.

— Pests egy balkáni kikötőben. Konstantinápolyból jelentik: Szalonikiben pestis esetek fordultak elő.

— Hadbiztosítás. A Triesti Általános Biztosító Társulat (Assicurazione Generali) hazafias érzelmeiktől vezéreltetve és hogy a most bevonuló 24—36 éves népfelkelőknek lehetőséget nyújtson arra, hogy családjukról életbiztosítás révén megfelelő módon gondoskodjanak, élet-hadibiztosítási díjait 33 és egyharmad százalékkal leszállította. 3640

Egy napos harc a moszkvai gárda ellen.
(Három falun keresztül. — Egy vadásztiszt levele.)

Az Aradi Közönyt tudósítójától.

Arad, november 20.

A német hadsereggel együtt működő osztrák-magyar csapatok egyik vadásztiszte részletesen leírja az Orosz-Lengyelországban legutóbb vívott harcok egyik legvéresebb részletét: a moszkvai orosz gárda által védett Henrikov és Hellenov községek ellen intézett támadást. Az érdekes levél a következőket tartalmazza:

Forró volt a nap és véres a harc! Ezt bizvást elmondhatjuk a múlt vasárnapról, amikor reggel hét órától délután ötig álltunk kemény harcban. Ezt a nehéz napot nem feledjük el sohasem! Két napot töltöttünk már először az ellenség orra előtt, amikor vasárnap hajnalban fél négykor parancsot kaptunk a bevonulásra. Fél hétkor meg is érkezünk zászlóaljunkhoz. A tábori konyhánál újból feketekávéot, osztaggattak a legénységnek, de mi tisztak is csak ebből hörpinteltünk egy keveset. Alig nyelhet-tük le a forró italt, amikor jött a parancs:

— A negyedik század kezdi a támadást!

Századosunk a tisztekkel és altisztekkel előre sietett, hogy megálapítsa a támadásra alkalmas front elhelyezkedését. Alig felfújta el a kijelölt pozíciót a rajvonalként: balról erős ellenséges srappnelltűz zúdult reánk és egy őrmester mellett holtan terült el. Lassan, kis csoportokban igyekezünk előrejutni az egyre erősödő gyilkos ellenséges fegyvertűzben, amelyet az oroszok a közeli erősen megszállt falu széléről jó fedezékek mögöl küldtek reánk. Balról a srappnellek, elől a gyalogsági fegyvertűz és néhány lépésnyi előrenyomulás után a harmadik oldalról is tűzbe jutottunk: jobbról gépfegyver kaszáló golyózápora zúdult felénk. Így haladtunk előre egy kis házecsoporthoz, amelyet elfoglaltunk. Ez persze nem ment áldozat nélkül: egy hadnagyunk és több derék legénységünk esett el a három oldalról áradó tűzben. A házecsoporthoz aztán mi is eredményesebben harcolhattunk. Négy száz méterre tőlünk vonult az oroszok lövészárka. A pajta tetejéről vettük célba a lövészárkok mellvéde mögöl felbukkanó orosz fejekeket és bizony mondhatom, hogy derék vadászkatonáim egyszer sem hibáltak.

Kis idő múlva úgy tűnt föl, hogy az oroszok előre igyekeznek nyomulni és az a szándékuk, hogy bekerítsenek. Semmi kedvünk sem volt arra, hogy kezükbe kerüljünk és alapos tüzelést indítottunk ellenük. Valószínű, hogy tüzelésünk súlyos veszteségeket okozott, mert egyszerre feltűnő nyugtalanság támadt az orosz sorokban, sokan visszabuzódtak, mások magasra emelték megadás jeléül a kezüket és egy helyen fehér zászlót lengettek a lövészárkok felett. Erre azonban mi még jobban lögtünk, mert a korábbi harcokban már megia-

aultuk, hogy a fehér zászlóval csak törbe akarják csalni embereinket az oroszok. Fél óra múlva az oroszok ellentállása teljesen megszűnt. Ekkor hirtelen sturm és a feltűzött bajonettek gyűrűjében kétszáz orosz ejtettünk foglyul. A falu a mienk lett és mindjárt folytattuk az előrenyomulást a következő község felé, ahol ezalatt erősen elhelyezkedtek az oroszok.

Az újabb támadás ismét sok derék vadász életét követelte áldozatul. Az oroszok szétszórta szakaszokból tüzeltek. Tisztet egyetlenegy sem láttam a szakaszok közelében. Amint később megtudtam, a tisztet mindjárt a helyzet veszélyessé válása után visszahúzódtak. „segítségét hozni”, „megerősítést kérni” és másféle ürügyekkel. Beástuk magunkat, én magam is egy orosz halottól elvett kis ásóval fedezéket kapartam és ezt okosan is tettem. Egy orosz golyó a rögtönzött fedezéket félig keresztülütve a szétvetett földet olyan erővel vágta az arcomba, hogy azt hittem: sebet kaptam. De kitért, hogy a fedezék jó szolgálatot tett: megmentett a halálos lövéstől.

Újabb előretörés után alig százhusz lépéssel előtűnk fehér zászlót lengettek az oroszok, amire mi gyors golyózáporral és váratlan rohammal feleltünk. Természetesen újból több száz fogoly került hatalmunkba. A foglyok, a kik a moszkvai gárda katonái voltak, jól föl voltak szerelve, élelmiszer, konzervek bőven voltak náluk.

A harmadik falu következett ezután. Az orosz tüzéség gránát záport zúdított reánk, de a mi tüzéségünk már a harmadik orosz salvera sikerrel válaszolt és az elnémult orosz útegeket csakhamar az orosz gyalogság is követte hallgatásban. Az orosz tüzerek egy része olyan riadtan menekült, hogy mi a falu elfoglalásánál három ágyut is zsákmányoltunk. Hatszáz foglyunk volt, sok munició, élelmiszer, konzerv is akadt az elfoglalt falukban. Esteledett, a harc véget ért.

Mialatt századom gyülekezett az egyik orosz ágyúra telepedve egy orosz konzerves dobozt nyitottam föl. Csak most éreztem, hogy éhes vagyok, reggel óta egy falat se volt a számban. Századunkban bizony megrikkultak a sorok. Századosunk megsebesült, két tisztársam elesett és a vadászok is hiába keresték egy-egy társukat. De háboruban vagyunk, nem újság már ez a szomorú gyülekezés a csata végén. Hidegvérrel fogadják a megváltozhatatlant mindenki és a tábori tűznél este már hangos nótázással vigadnak a legények.

Fóg-Krém

KALODONT
Szájvíz

9401

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1914. évi november 21-én:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Ikrek a táborban.

Nagy operette 3 felvonásban. Írta: Jacoby Vilmos és Schanzer Rudolf Fordította: Komor Gyula. Zenéjét szerette: Jessel Leon. Karnagy: Tilger Árpád. Rendező: Polgár Sándor.

Kezdete este 1/2 8 órakor.

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. ércokporsó gyára és temetésrendező vállalata.

Özv. Gallov Rezsőné szül. Prófét Margit úgy a saját, mint gyermekei Ilona, Gizella, Rezső, Margit és Sándor, valamint az alólirottak nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatja szeretett és felejtethetetlen jó férj, illetve édes apa, testvér, sógor és rokon

Gallov Rezső,

m. á. v. központi ellenőrnek,

f. é. november hó 19-én, délután 4 órakor, életének 40-ik, zavartalan boldog házasságának 17-ik évében rövid szenvedés után bekövetkezett jobblétre szenderültét.

A bodogult földi maradványai f. é. november hó 21-én délután 4 órakor fogtak az aradmegyei központi halottas csarnokában a római katolikus anyaszentegyház szertartásai szerint beszentelni és a felső temetőben levő családi sírhelyen az örök nyugalomnak átadatni.

Az engesztelő szent-mise áldozat a boldogult lelki üdvéért f. hó 30-án reggeli 9 órakor fog a főt. minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Pihenése csendes, emléke legyen áldott!

Arad, 1914. november hó 20-án.

Özv. Gallov Károlyné szül. Sztudényi Lujza, édesanyja. Gallov Géza, Gallov Károly, Gallov Gyula, Gallov Rezső, Agh János és neje szül. Gallov Ilona, Barsy Aurél és neje szül. Gallov Erzsébet, Dr. Ejury Lajos és neje szül. Gallov Gizella, Chirke Lajos és neje szül. Prófét Anna, Prófét Lajos és neje, Prófét Odón és neje, testvérei, sógor és sógornői. Prófét Lajos és neje, apósa és anyósa.

Aki szereti egészségét megóvni,

az használjon kitűnően bevált vízhatlan gummiféltalpat, ára egy párnak elkészítve csak 5 korona az Aradi Cipészek Termelő Szövetkezetében, Szabadság-tér 14. szám. 5469

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözőkők figyelmébe: villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

APOLLO

SZÍNHÁZ.

November hó 21-én, szombaton

Háborus aktualitások

Az oroszok kiűzése Máramarosból, eredeti helyszíni felvétel.

Az idény első filmszenzációja. Mester mű:

AZ ARANY SKARABEUSZ

kalandos dzsungeldráma
3 felvonásban.

Georg Wilkinson és
Lang kettős szerepében:
August Poggioli.

Rendes helyárák!

Az előadások kezdete délután 1/2 6 órakor.

3987

Költözők figyelmébe!

Villamos világítást berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

Hirdetmény.

O. cs. és apost. kir. Felsőlegfelsőbb elhatározással elrendelni méltóztatott, hogy a f. évi október hó elsejével a vitézségi éremmel kitüntetett egyének következő havipótlékot kapjanak és pedig:

Az arany vitézségi érem után 30 korona.

Az első osztályú ezüst vitézségi érem után 15 korona.

A második osztályú ezüst vitézségi érem után 7 kor. 50 fill.

A vitézségi éremmel rendelkezők figyelmeztetnek, hogy a pótlék utalványozása iránti kérvényüket, mely az érem adományozási levéllel szerelendő fel és melyen a pontos lakcim is megjelölendő, a tartózkodási helyükhöz legközelebb eső cs. és kir. hadi-gészítő kerületi parancsnoksághoz, a honvédek pedig a m. kir. honvéd kiegészítő parancsnoksághoz terjesszék be.

Arad, 1914. október hó 29.

A városi tanács.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1914. szeptember 10-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsvonat reggel	8:20
Személyvonat délelőtt	11:42
Személyvonat este	9:39
Személyvonat reggel	5:00

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsvonat délben	1:25
Személyvonat este	7:25
Személyvonat reggel	5:45
Személyvonat délben	12:30

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután	2:10
Személyvonat reggel	7:50
Személyvonat este	9:30
Személyvonat délben	1:35

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este	6:59
Személyvonat délután	3:31
Személyvonat reggel	5:57
Személyvonat este	9:08

Békéscsabáról Nagyváradra ind.:

Személyvonat reggel	6:40
Személyvonat délben	1:38
Személyvonat délután	5:56
Személyvonat reggel	4:35

Nagyváradról Békéscsabára ind.:

Személyvonat reggel	6:00
Személyvonat délelőtt	10:10
Személyvonat délután	4:40
Személyvonat este	7:52

Nagymennyiségű újságmaculatura olcsón eladó.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora téve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirakkal minők a tüdővész, a merevgörcs, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhetünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre szappannal** vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, óvodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. Ez szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvjá. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos

gyógyszertára.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára **2 korona.**

Legjobb fekete v. barna

Egy pár perc alatt bármely hajat vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő

a „Melogen”. Ara **2 korona.**

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör. 171

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ara 1/2 literes üvegnek utasítással **3 kor.**

Szörvestő Depillor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással **1 korona.**

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszertárában

ARAD, Andrassy-tér 22 sz.

Alapítatott 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Arad város adóhivatalától.
1730—1914.

Adófizetés iránti hirdetés.

Alulírott városi adóhivatal ezenel felszólítja mindazokat az adómókat, akik a városi adókönyvben előírt és az 1909. évi XI. tc. 26. §-a értelmében esedékes adótartozásukat e hó 15-éig be nem fizették, hogy azt járulékaival együtt a jelen hirdetés közzhírré tételétől számított 8 napon belül, vagyis e hó 24-éig az alulírott városi adópénztárba annál is inkább fizessék be, mert ellenkező esetben ellenük a zálogolási eljárás azonnal meg fog indíttatni.

Arad, 1914. november 15.

A városi adóhivatal.

Arad sz. kir. város rendőri büntető bírósága.

63—1914. Eln. sz.

Hirdetmény.

O császári és apostoli királyi Felsőlegfelsőbb kegyelme a katonai vagy népfelkelői tényleges szolgálatukat hiven teljesített egyénekre vonatkozó rendőri büntető bírósági kihágásokat illetőleg.

O császári és apostoli királyi Felsőlegfelsőbb magyar honvédelmi, földmivelésügyi és kereskedelmi-ügyminiszter urak nevében is a m. kir. belügyminiszter ur által tett előterjesztésre 1914. évi október hó 11-én kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy mindazon egyének ellen, akik a most folyó háboruban a közös véderőnél, a honvédségnél, vagy a népfelkelésnél szolgálati kötelezettségüket hiven teljesítették, az 1914. évi szeptember hó 20. napja előtt előkövetett a közigazgatási hatóságok, mint rendőri büntető bíróságok hatáskörébe tartozó kihágások miatt indított, vagy indítható rendőri büntető eljárás mellőztessék; a jogerős ítélettel kiszabott és még végre nem hajlott büntetéseket pedig kegyelemből elengedni méltóztatott.

Nem terjed ki a kegyelem az oly események miatt indított vagy indítható rendőri büntető eljárásra, amelyben 1. a cselekmény éppen a hadi állapotra való tekintettel minősül kihágásnak, 2. amelyben a cselekmény a hadviselés érdekeit sértő kihágást képez, idaszámítva a véderőről szóló 1912. XXX. tc. 63., 64. és 73. §-ában meghatározott, valamint a népfelkelés némi csoportjainak jelentkezési kötelezettségéről szóló 1893. XXXVII. tc.-be ütköző kihágásokat is, kivéve, ha az illetők jelentkezési, állítási vagy törvényes szolgálati kötelezettségüknek 1914. évi szeptember hó 20. ig eleget tettek.

Az 1912. XXX. tc. 65. §-ában meghatározott kihágásokra vonatkozólag az 1914. évi július hó 27-én kihirdetett amnestia érintetlenül marad.

Arad, 1914. november hó 1-én.

Dr. Grunács László, s. k.
rendőrkapitány, r. b. bír.

Használt ólom
megvéteire kerestetik.

APRÓ HIRDETÉSEK

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó

Petőfi-utca 10. szám alatt két elegánsan bútorozott szoba villanyvilágítással. Bővebbet ugyanott. 5684

ALKALMAZÁST NYER.

Ügyes főnökök

azonnal felvétetik Petőfi-utca 7. főszint. 5647

ALKALMAZÁST KERES.

Gazdasszonynak

ajánkozta, fizetés nélkül, egy elvált asszony parochiára. Megkeresések „Elvált asszony” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 5648

Deutsche Wittwe

aus guter Familie, wünscht Stellung zu 1-2 größeren Kinder, oder zu einem älteren Ehepaar. Briefe erbeten an Frau Olga Wellman Szászrégen, Dendrader u. 272. 5607

ÜZLETEK.

Üzlethelyiség kiadó

Deák Ferenc-utca 8. sz., ugyanott üzletberendezés is eladó. 5518

Egy szép üzlethelyiség

a buza piacon, azonnal kiadó. Bővebbet Bursa Testvéreknél, Boros Beni-tér 4. 5684

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Hópehely és rózsaburgonya elsőrendű nyírségi homok, olcsón hazhoz szállítva kapható Ruzsinsztein szállítónál, Arad, Mincritapalota. Telefon 188. 5618

Káposzta

nyírségi, elsőrendű, kapható 7 korona 60 fillér. Erzsébet utca 9b. szám. 5687

Erdélyi fajtalmák

20 filléről feljebb kaphatók Karolina utca 1a., Ferenc-téri polgári iskola mellett. 5620

INGATLAN.

Eladó magánház,

melyre emelet, az egész épület a föld alá húzható. Cím a kiadóhivatalban. 5589

22965/1914. kh.

Hirdetmény.

Bejártam, hogy a nagykir. Belügyminister ur 1914. évi VII. d. 1914. sz. körrendeletével, hogy az összes polgári házvezeték vezetési, ugysszin-

tén mindazok, akik a harcotól szállított sebesült vagy beteg katonákat ápolás, gyógyítás céljából felvettek, a felvételt, továbbá az említett egyének között előforduló fertőző betegségi eseteket (mint kolera, vérhas stb.) valamint mindazok, akik a hadszíntér szomszédságából jövő menekülteket befogadnak vagy ellátásban részesítenek, est, valamint a menekültek között felmerült és bejelentésre kötelezett betegség esetét, az elsőfoku egészségügyi hatóságnak, Aradon a rendőrkapitányi hivatalnak, haladéktalanul bejelenti kötelesek.

Figyelmestetem az érdekelteket, hogy ezen meghagyás nem teljesítése, vagyis a bejelentés elmulasztása az 1876. XIV. tcz. 7 §-a szerint 600 koronáig terjedő pénzbüntetéssel behajthatatlanság esetén 60 napi elzárással büntetendő kihágási cselekményt képez.

Arad szab. kir. város rendőrkapitányi hivatala, mint I. foku közegészségi hatóságtól, 1914. november 17-én.

Grein
főkapitány.

Tüzifa

legolcsóbb árban, legjobb minőségben beszerezhető

Dózsa Tüzifatelepen
Gróf Tisza István-ut 28-34.

Telefon 857. 5091

Hentesek, mészárosok és szalámigyárosok figyelmébe

BELEKET,

mindennemű sózott és szárított sertés és marhabeleket nagyban és kicsinyben ajánlok.

Klein Gábor
bélkereskedő 5681
Arad, Boczkó-utca 11. szám.

5888-1914. sz. o. sz.

Felhívás.

A nm. m. kir. Belügyminister ur 187047-III-1914. sz. intézkedése alapján értesítem Arad sz. kir. város összes tisztviselőit, állandó alkalmazottjait és nyugdíjasait, miszerint hivatolt intézkedéssel a városi tisztviselőknek, állandó rendszeres évi fizetéssel bíró alkalmazottaknak, tanítóknak, nyugdíjasoknak és mindezek özvegyeinek lehetővé tétetett, hogy az 1914. évi január hó 1-én kezdődő 12 hónapon át, fizetésükből illetve nyugdíjaikból levonandó részesítési utján évi fizetésük 10 százalékát meg-nem haladó összeg erejéig 1914. évi 6% m. kir. adómentes hadikölcsön kötvényt jegyezhessenek.

Felhívom az érdekelteket, hogy a

hivatalomban (Acsev. palota I emelet 1 szám) egész napon át átvehető aláírási nyilatkozat felhasználásával évi fizetésüknek, illetve nyugdíjalknak legfeljebb 10 százaléka erejéig ezen hazafias akcióban részt vegyenek és az aláírási nyilatkozatot kitöltve nekem legkésőbb folyó november hó 28-ig átadják.

Közelebbi felvilágosítással készséggel szolgállok.

Arad, 1914. november hó 19.

Kilényi,
főszámvevő.

Saját termésű kitűnő tisztán készült magyarádi 6- és pecsenye-

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél

Aradon, Deák Ferenc-utca 40. sz.

A szépségápolás titka a használandó szépítő szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világitásnál csodás hatása.

Kapható: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.

Van szerencsénk értesíteni, hogy HELACIT elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtkát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A HELACIT különösen ajánlatos zsiros, fényes, izzadó arcbőrű egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A HELACIT-ból keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a HELACIT azon percben előidéz. Az arc olyan lesz, mintha valami lehető finomságu harmattal (a gyümölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan- és vegyszertári gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárban.

1224